

Προς την
**Υπουργό Οικονομίας,
Ανταγωνιστικότητας & Ναυτιλίας,
κα Λούκα Κατσέλη**

Κοινοποίηση:

- Πρόεδρο ΓΣΕΒΕΕ,
κ. Δημήτριο Ασημακόπουλο
- Πρόεδρο ΕΣΕΕ,
κ. Βασίλειο Κορκίδη
- Πρόεδρο ΠΣΕ,
κα Χριστίνα Σακελλαρίδη
- Επιμελητήρια – μέλη της ΚΕΕΕ

Αθήνα, 5 Ιουλίου 2010
Αρ. Πρωτ: 2121

Θέμα: «Εθνικό Σχέδιο Στήριξης για τις ΜμΕ 2010-2013»

Κυρία Υπουργέ,

Σε συνέχεια της από 1^{ης} Ιουλίου συνάντησής μας, σας υποβάλουμε τις αρχικές μας εκτιμήσεις επί του Σχεδίου στήριξης ΜμΕ 2010-2013.

Θεωρούμε καταρχήν σημαντική την πρωτοβουλία πρότασης υιοθέτησης ενός Σχεδίου στήριξης ΜμΕ με ορίζοντα τριετίας, ιδιαίτερα στις σημερινές δύσκολες συνθήκες που αντιμετωπίζει η οικονομία μας και πλήττουν τις επιχειρήσεις μας, κατά κύριο λόγο τις ΜμΕ. Στην έκθεση συγκυρίας του Ευρωπαϊκού Επιμελητηρίου για το 2010, οι ελληνικές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην έρευνα, είχαν δείξει δείγματα απαισιοδοξίας και αρνητικών τάσεων για το τρέχον έτος (Βλ. συνημμένο 1). Τα δείγματα αυτά έχουν από τότε πολλαπλασιαστεί, με αποτέλεσμα να λαμβάνουμε καθημερινά μηνύματα αγωνίας από τα Επιμελητήρια μέλη μας για τα προβλήματα επιβίωσης που αντιμετωπίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις, και μάλιστα οι μικρότερες εξ αυτών.

Μόνο η ισχυρή στήριξη στις επιχειρήσεις θα έχει θετικές επιπτώσεις στην οικονομική μεγέθυνση της χώρας μας. Επιτυχείς ΜμΕ δημιουργούν θέσεις εργασίας, εισοδήματα και ΑΕΠ πολύ μεγαλύτερο από τις μεγάλες επιχειρήσεις, διότι είναι ταχύτερος και μεγαλύτερος ο βαθμός ανάπτυξής τους. Αν εξαιρέσουμε τις άμεσες ανάγκες ρευστότητας των επιχειρήσεων, η στήριξη των ΜμΕ είναι χαμηλής έντασης κεφαλαίου, ταχείας εκτέλεσης, και προσδίδει γρήγορα προστιθέμενη αξία.

Το Σχέδιο που μας παρουσιάσατε αποτελεί πολιτική δέσμευση της Κυβέρνησης που απορρέει από τη συμφωνία για την εφαρμογή της “Small Business Act”, η οποία επετεύχθη στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας το Δεκέμβριο του 2008. Για την πληρέστερη ενημέρωσή σας, επισυνάπτουμε έκθεση του Ευρωπαϊμελητηρίου σχετικά με την εφαρμογή της «Small Business Act» από τα κράτη-μέλη (Δεκέμβριος 2009). Συνάδει δε τόσο ως προς το Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανασυγκρότησης όσο και προς το Πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής που συνήψε η χώρα μας με την ΕΕ, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ.

Χαρακτηρίζετε το Σχέδιο στήριξης ως «συμβόλαιο», εφόσον καλούνται οι κοινωνικοί εταίροι και οι παραγωγικές τάξεις της χώρας μας να το προσυπογράψουν. Πράγματι, η σύμπραξη παραγωγικών φορέων και κοινωνικών εταίρων στη σχεδίαση και στην υλοποίησή του αυξάνει τις απαιτήσεις, αλλά και τις ευθύνες μας.

Θεωρούμε ότι είναι σημαντική η αναγνώριση εκ μέρους σας της κοινοτικής αρχής «προτεραιότητα στις ΜμΕ», σύμφωνα με την οποία πριν την υιοθέτηση νέων κανόνων, ο νομοθέτης πρέπει να θέσει σε εφαρμογή το «τεστ ΜμΕ», για να εκτιμήσει τις επιπτώσεις των κανόνων αυτών στις ΜμΕ και την αρχή «σκέψου πρώτα σε μικρή κλίμακα», που αφορά στην οριζόντια ενσωμάτωση των επιπτώσεων των πολιτικών για τις ΜμΕ. Η χώρα μας οφείλει να υιοθετήσει πολιτικές υπέρ των ΜμΕ, συμπληρωματικές εκείνων της ΕΕ, ώστε να προκύψουν οι απαραίτητες συνέργειες και να επιτευχθούν αποτελεσματικά οι στόχοι που θέσατε. Τούτο πρέπει, κατά τη γνώμη μας, να αναφερθεί ρητά στο Σχέδιο στήριξης.

Οι επί μέρους παρατηρήσεις μας επί του Σχεδίου έχουν ως εξής:

Υπό τις παρούσες οικονομικές συνθήκες που βιώνει η χώρα μας και οι οποίες έχουν άμεσες επιπτώσεις στις επιχειρήσεις μας, ιδιαίτερα στις ΜμΕ, πιστεύουμε ότι το Σχέδιο στήριξης δεν είναι αρκετά τολμηρό. **Θεωρούμε ότι ο στόχος που πρέπει να θέσουμε σήμερα είναι διπλός: διάσωση ΜμΕ που βρίσκονται σε απόγνωση και στήριξη ΜμΕ που πληρούν τις προϋποθέσεις για περαιτέρω ανάπτυξη.**

Ένας μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων αντιμετωπίζει πρωτόγνωρες καταστάσεις επιβίωσης, ιδιαίτερα λόγω της έλλειψης ρευστότητας και χρηματοδότησης. Τούτο απαιτεί, κατά τη γνώμη μας, μια ισχυρή θεραπεία «σοκ», πυροσβεστικού χαρακτήρα, που οι υπάρχοντες μηχανισμοί και πολιτικές και οι προτάσεις του Σχεδίου Στήριξης αδυνατούν να προσφέρουν. Έχουμε υποβάλει και στο παρελθόν ως ΚΕΕΕ, αλλά και από κοινού με φορείς των παραγωγικών τάξεων, προτάσεις για τη διάσωση επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων αναφέρουμε ενδεικτικά τις εξής:

1. Την επιδότηση του επιτοκίου δανεισμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και τη θέσπιση περιόδου χάριτος για την αποπληρωμή του κεφαλαίου των δανείων για τουλάχιστον ένα έτος.
2. Την αναστολή των πλειστηριασμών και την εφαρμογή ευνοϊκών ρυθμίσεων για την αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων δανείων.
3. Την εκλογίκευση των κριτηρίων χαρακτηρισμού από το σύστημα «Τειρεσίας», ιδιαίτερα κατά την περίοδο της κρίσης.
4. Την άμεση ενίσχυση του ΤΕΜΠΜΕ με παροχή επιπλέον κεφαλαίων, την ουσιαστική και άμεση ανταπόκρισή του στα αιτήματα των δικαιούχων.
5. Την αύξηση των πιστώσεων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων με στόχο την ουσιαστική βελτίωση των υποδομών.

6. Την χρησιμοποίηση των τραπεζών ΑΤΕ και ΤΤ ως μοχλού πίεσης και ανταγωνισμού προκειμένου να «ξεπαγώσει» η τραπεζική αγορά και να συνεχισθεί η χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ας εξεταστεί επίσης η πιθανότητα δημιουργίας μιας αμιγούς νέας κρατικής Τράπεζας για τη διοχέτευση ρευστότητας στην αγορά)
7. Το πάγωμα των τελών των ΟΤΑ και των τιμολογίων των ΔΕΚΟ με το παράλληλο νοικοκύρεμα των οικονομικών τους.
8. Τη μείωση του ΦΠΑ σε τρόφιμα και είδη πρώτης ανάγκης.
9. Τον εξορθολογισμό και τη δραστική μείωση των επιτοκίων χορηγήσεων και των πιστωτικών καρτών με κριτήρια φερεγγυότητας.
10. Τη σύσταση ενός διυπουργικού «μηχανισμού διάσωσης» στα γαλλικά πρότυπα (CODEFI - Comité Départemental d'Examen des problèmes de Financement des entreprises), ο οποίος θα έχει ως στόχο να παρέχει βοήθεια σε επιχειρήσεις που βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση: α) ως διαμεσολαβητής μεταξύ της επιχείρησης και του πιστωτικού ιδρύματος με το οποίο συνεργάζεται, β) παρέχοντας βοήθεια για την πληρωμή κάθε είδους φόρων, γ) πραγματοποιώντας ελέγχους (audit) σε προβληματικές επιχειρήσεις, δ) παρέχοντας βοήθεια για την αναδιάρθρωση μιας επιχείρησης και τέλος ε) παρέχοντας βοήθεια για την ενδεχόμενη μεταπώληση μιας προβληματικής επιχείρησης.

Το Σχέδιο στήριξης περιλαμβάνει τις γενικές αρχές και πολιτικές, τους στόχους που επιδιώκει και τους προτεινόμενους τρεις άξονες (τομείς). Δεν περιλαμβάνει τα μέτρα, τις δράσεις (νομοθετικές, ρυθμιστικές, χρηματοδοτικά μέσα) προς επίτευξη των στόχων αυτών. Αντ' αυτού, παρατίθεται παράρτημα που περιλαμβάνει πίνακα δράσεων που υλοποιούνται ή πρόκειται να υλοποιηθούν κατά το τρέχον έτος και προβλέπει ετήσια επικαιροποίηση των δράσεων αυτών.

Η επιλογή αυτή αποδυναμώνει τη δυναμική του Σχεδίου. Διότι, ενώ επί των γενικών αρχών υπάρχει, συνήθως, μια συμφωνία όλων των ενδιαφερομένων μερών, οι απόψεις συνήθως διαφοροποιούνται όταν η συζήτηση υπεισέρχεται στις επί μέρους δράσεις. Ως παράδειγμα αναφέρουμε το υπό διαβούλευση αναπτυξιακό νομοσχέδιο το οποίο άλλωστε περιλαμβάνεται στο παράρτημα, για το οποίο οι απόψεις της ΚΕΕΕ, σε καίρια σημεία, διαφέρουν από εκείνες του ΥΠΟΙΑΝ.

Η αναφορά των δράσεων και έργων σε παράρτημα μειώνει την πολιτική αξία του Σχεδίου. Οι δράσεις αποτελούν το ουσιαστικότερο μέρος ενός Σχεδίου δράσης, εν αντιθέσει προς τις γενικές αρχές και στόχους που συχνά αποτελούν ευχολόγιο. Θεωρούμε ότι για να είναι ολοκληρωμένο το Σχέδιο Στήριξης, θα πρέπει να γίνει αναφορά όλων των δράσεων που πρόκειται να υιοθετηθούν με ορίζοντα τριετίας, να υπάρχει σαφές χρονοδιάγραμμα, να γίνεται περιγραφική ανάλυση καθεμιάς δράσης ως προς το περιεχόμενό της, τους τρόπους υλοποίησης και εφαρμογής της, τον προβλεπόμενο προϋπολογισμό της και τις επιπτώσεις (impact assessment) που θα έχει στις ΜμΕ. Μόνο τότε το Σχέδιο αυτό θα εξασφαλίζει όραμα και βιωσιμότητα, θα παρέχει απαραίτητη ασφάλεια στις επιχειρήσεις και προοπτική στον προγραμματισμό τους.

Ο ετήσιος προγραμματισμός δράσεων είναι μια διαδικασία που παραπέμπει σε μια βραχυπρόθεσμη «μέρα με τη μέρα» επιβίωση, δεν παρέχει αναπτυξιακές προοπτικές και αδυνατεί να αλλάξει την αρνητική ψυχολογία των αγορών. Σε ετήσια βάση πρέπει κυρίως να ελέγχεται η πορεία παρακολούθησης και υλοποίησης του Σχεδίου και να προτείνονται ενδεχομένως κάποιες παρεκκλίσεις ή ένταξη νέων δράσεων, μέσω της λειτουργίας ενός «μηχανισμού παρακολούθησης».

Οι προβλεπόμενοι τρεις άξονες (τομείς) δράσης αφορούν στην καινοτομία και ανταγωνιστικότητα, στην εξωστρέφεια και στη στήριξη ρευστότητας των ΜμΕ. Οι προτεραιότητες αυτές έχουν αποφασιστεί από το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας το Δεκέμβριο του 2008. Εκτιμούμε ότι στο Σχέδιο θα έπρεπε να συμπεριληφθούν δύο τουλάχιστον ακόμα άξονες: η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που στοχεύει στην ανταγωνιστικότητα και η πρόσβαση στις αγορές.

Ως βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος θεωρούμε τη διευκόλυνση δημιουργίας ΜμΕ, ιδιαιτέρως από γυναίκες, την ενθάρρυνση μεταβίβασης επιχειρήσεων, ιδίως των οικογενειακών ΜμΕ, τη στήριξη στους επιχειρηματίες καλής πίστης που επιθυμούν να κάνουν μία νέα αρχή μετά από μία πτώχευση («πολιτική παροχής δεύτερης ευκαιρίας»), την προσαρμογή των δημοσίων διοικήσεων στις ανάγκες των ΜμΕ και την εξάλειψη των διοικητικών φραγμών, την προσφυγή σε απλοποιημένες διαδικασίες, στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και στο σύστημα ενιαίας εξυπηρέτησης. Η πρωτοβουλία της ΚΕΕΕ για τη δημιουργία του Γενικού Εμπορικού Μητρώου και τη διαδικασία «μιας στάσης» (one stop shop) είναι προς αυτή την κατεύθυνση και πρέπει να αναφερθεί ρητά στις επί μέρους δράσεις.

Ο δεύτερος τομέας δράσης αναφέρεται στην εξωστρέφεια, δηλαδή στο άνοιγμα στις αγορές εκτός ΕΕ. Κατά την άποψή μας, ο στόχος αυτός θα πρέπει να περιλαμβάνει όχι μόνο την πρόσβαση των ΜμΕ σε αγορές τρίτων χωρών, αλλά και τη βελτίωση πρόσβασης στην ελληνική αγορά και στις αγορές των κρατών-μελών. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις βιοτεχνίες, τις οικογενειακές επιχειρήσεις, τις μικρο-επιχειρήσεις και τις ατομικές επιχειρήσεις. Επίσης, ειδικές δράσεις και μέτρα πρέπει να ληφθούν για την καλύτερη πρόσβαση στις ευκαιρίες που προσφέρουν οι αγορές των δημοσίων συμβάσεων, τη μεγαλύτερη συμμετοχή στη διαδικασία τυποποίησης, τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας και την υποστήριξη της επιχειρηματικής συνεργασίας, ιδιαίτερα στις ακριτικές και νησιωτικές περιοχές της χώρας μας. Θα πρέπει, επίσης, να προβλεφθούν μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ για υπηρεσίες έντασης εργατικού δυναμικού και για τις τοπικά παρεχόμενες υπηρεσίες, οι οποίες προσφέρονται κυρίως από ΜμΕ και να προωθηθεί η συμμετοχή των ΜμΕ σε συνεργατικούς σχηματισμούς «clusters».

Όσον αφορά στην πρόσβαση των ΜμΕ στις διεθνείς αγορές, προτείνουμε να ληφθούν υπόψη οι εργασίες που έχουν αναληφθεί από τον ΟΟΣΑ στον τομέα αυτό, ιδιαίτερα μάλιστα σε συνέχεια της Διεθνούς Διάσκεψης του ΟΟΣΑ-Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (APEC) για την απόαλειψη των εμποδίων πρόσβασης των ΜμΕ στις Διεθνείς Αγορές, στο πλαίσιο της διαδικασίας της Bologna για τις ΜμΕ και την επιχειρηματικότητα (Βλέπε σχετική έκθεση: "Top Barriers and Drivers to SME Internationalisation", Report by the OECD Working Party on SMEs and Entrepreneurship, OECD, 2009).

Ο τρίτος άξονας που αφορά στη ρευστότητα των επιχειρήσεων θα πρέπει, κατά τη γνώμη μας να γίνει πιο γενικός, περιλαμβάνοντας την «εξασφάλιση και πρόσβαση στη χρηματοδότηση», εφόσον η έννοια της «ρευστότητας» παραπέμπει σε μια στιγμιαία οικονομική κατάσταση μιας επιχείρησης και όχι σε μια γενικότερη μακροπρόθεσμη στάση απέναντι σε χρηματοδοτικά μέσα.

Η βασική πηγή χρηματοδότησης των ΜμΕ προέρχεται από τη δική τους δραστηριότητα, καθώς και από πιστώσεις και δάνεια που τους χορηγούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Η πρόσβαση στην κατάλληλη χρηματοδότηση αποδεικνύεται συχνά δύσκολη, ιδίως για τις ΜμΕ, διότι οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί αρνούνται να αναλάβουν τον κίνδυνο που

ενυπάρχει σε αυτές. Οι ΜμΕ θεωρούνται επιχειρήσεις αυξημένου κινδύνου πράγμα το οποίο δυσχεραίνει την πρόσβασή τους στη χρηματοδότηση. Πρέπει επομένως να γίνει μία συνδυασμένη προσπάθεια εκ μέρους των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και της Πολιτείας, ώστε να διασφαλιστεί η πρόσβαση των ΜμΕ σε χρηματοδοτήσεις και να τους δοθεί η δυνατότητα να παγιοποιήσουν το κεφάλαιό τους επανεπενδύοντας τα κέρδη τους στην επιχείρηση. Είναι ουσιώδες να εξασφαλιστεί ένα ευνοϊκότερο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον για τις ΜμΕ, καταργώντας ορισμένες δυσλειτουργίες της αγοράς και διευρύνοντας τους εθνικούς μηχανισμούς που προσφέρουν στις επιχειρήσεις χρηματοδοτική στήριξη κυρίως έμμεση (εισφορά ιδίων κεφαλαίων, ενισχύσεις έναρξης, μηχανισμούς καινοτόμων και ραγδαία αναπτυσσόμενων ΜμΕ, τραπεζικές πιστώσεις και εγγυήσεις), αλλά και άμεση (άλλα μέσα χρηματοδοτικής στήριξης). Επίσης, θεωρούμε σημαντικό να δημιουργηθούν καλύτερες συνθήκες, που θα επιτρέπουν στις ΜμΕ να επενδύουν στην κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων, μέσω άμεσων φοροελαφρύνσεων και διευθετήσεων αντιστάθμισης μεταξύ των φορολογικών αρχών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένα τελευταίο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι ΜμΕ είναι και η καθυστέρηση των πληρωμών, στις περισσότερες περιπτώσεις, εκ μέρους των δημοσίων διοικήσεων. Η τρέχουσα πιστωτική κρίση μπορεί να έχει δυσανάλογα αρνητικές επιπτώσεις για τις ΜμΕ, καθώς οι μεγαλύτεροι πελάτες ασκούν πίεση στους μικρότερους προμηθευτές για παράταση των προθεσμιών πληρωμής. Πρέπει να βελτιωθεί η κατάσταση της δημόσιας διοίκησης στο θέμα των πληρωμών και να θεσπιστεί ενιαία προθεσμία πληρωμών, ενδεχομένως συντομότερη για τις πληρωμές προς τις ΜμΕ, καθώς και κυρώσεις σε περίπτωση μη τήρησης της προθεσμίας αυτής. Η αρχή των πληρωμών εντός 10 ημερών πρέπει να γίνει αποδεκτή.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε συμπληρωματική πληροφορία.

Με τιμή,
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Γεώργιος Κασσιμάτης

GREECE

PRESENTATION OF THE COUNTRY

	2006 ^a	2007 ^a	2008 ^a	2009 ^b	2010 ^b
Population (m) ^c	11.0	11.0	11.0	11.0	11.0
GDP (€bn at current market prices)	213.2	228.2	242.9	261.0	268.1
GDP per head (US\$ at PPP) ^c	27,610	29,400	30,910	29,910	29,720
Exports of goods & services (€bn at current market prices)	49.8 d	52.5 d	56.1 d	48.2	48.5
Imports of goods & services (€bn at current market prices)	69.6 d	76.4 d	77.6 d	58.4	60.8
Labour force (m)	4.9 a	4.9	4.9	5.0	5.0
Employment (m)	4.5 ^d	4.5	4.6	4.6	4.6
Unemployment (m)	0.4 ^d	0.4	0.4	0.4	0.5

a= EIU estimates

b= EIU forecasts

c= Population figures are mid- year estimates from the National Statistical Service of Greece

d =actual

Source: *The Economist intelligence Unit Limited 2009*

2009 in comparison to 2008 was a less positive year for the Greek companies.

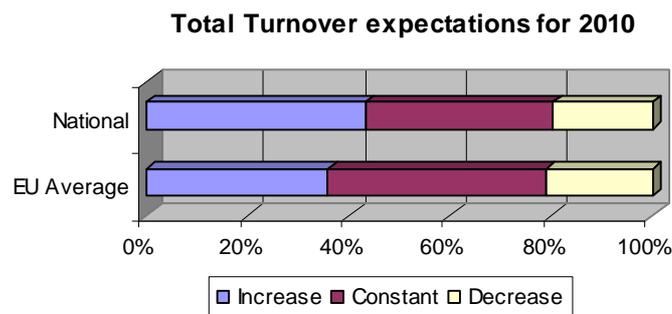
More specifically, 24.6% of the companies (47.5% in 2008) stated that there was an increase in their turnover and 50.7% (26.8% in 2008) that there was a decrease. More than 1 out of 2 companies (62.9%) stated that the influence of the general financial conditions that prevail in the market was negative over their business, while only 8.1% state that the general market conditions worked in favor of them (14.1% in 2008).

However, companies appear to be optimistic for 2010 as a 32.6% expects the influence of market conditions to have a positive impact on their business, a 37.8% expects stability and 29.5% think that the next year will be worse than 2009. The manufacturing sector seems to be a little more optimistic for the future compared to the Services sector, as well as the big companies and the small ones compared to the small medium ones.

DETAILED ANALYSIS OF THE ECONOMIC INDICATORS

TURNOVER

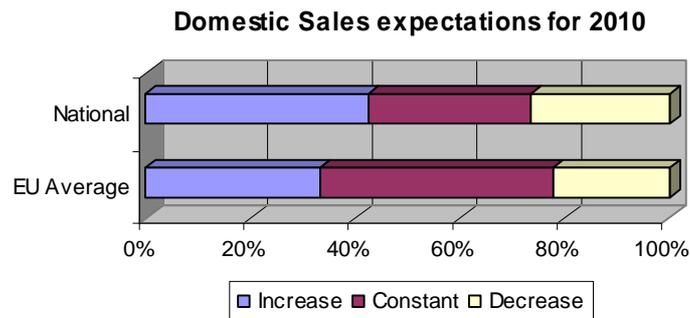
Optimism about total turnover is directly linked to the size* of the company; the bigger the company the greater the optimism for the upcoming year. Thus, big companies are the most optimistic (net balance +49.6%), while small and small-medium companies are significantly follow with lower net balances (+22.5% and +18.8% respectively). It is important to mention that the turnover index of 2009 has significantly decreased compared to the one of last year, for all sectors and all company sizes, especially for small companies.

NATIONAL SALES

Domestic sales have dropped in 2009 for the total of companies (-29.3% compared to 40.6% for 2008). The manufacturing sector appears to have the highest decrease in domestic sales (-39.4%) compared to the services sector (-18.7%).

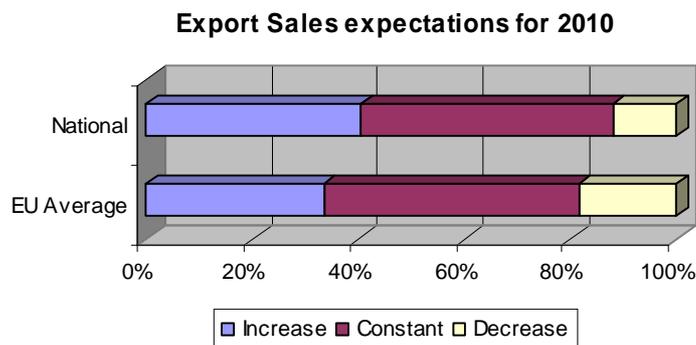
However, there is a greater optimism for 2010, compared to that for 2009. Therefore, while last year 36.9% stated that they expected an increase in the domestic sales for 2009, this year 42.5% of the companies state that they expect an increase for 2010. Net balance is at +16.2% while last year it was +6.8%.

EXPORTS

23.4% of the companies confirmed to have exporting activity (compared to 28.1% of last year). Among these, the vast majority (36.2%) belongs to the manufacturing sector.

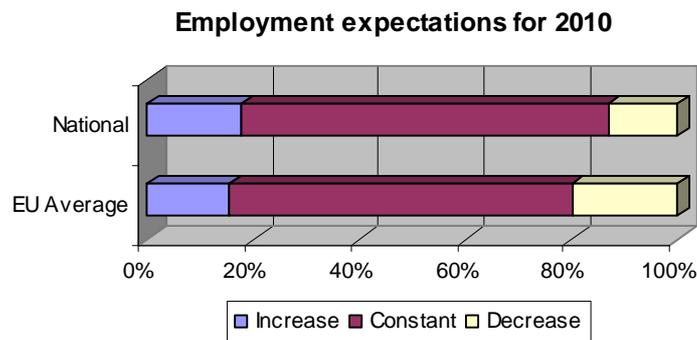
Among the companies that engage in exporting activity, 22% had an increase in their activity in 2009 while 41.5% had a decrease (net balance: -19.5%). When it comes to forecasts about 2010 exporting activity, 40.5% of companies expect an increase in their exports (last year it was 50.5%), with a net balance of +28.5% (the respective net balance was +33.9% last year). The manufacturing sector appears to be more optimistic (+35.2%) for the year to come.

EMPLOYMENT

54% of companies state that the number of employees in 2009 has remained the same as of that in 2008. On the contrary, 14.3% of businesses (22.5% in 2008) state that the number of employees has increased whereas for the 31.7% of the businesses it has decreased. Thus, the net balance is at -17.4% (+3% in 2008).

For the year 2010, 69.1% of businesses state that the number of employees will remain constant. The net balance for 2010 is forecasted to be +4.7% (+6.1% last year).

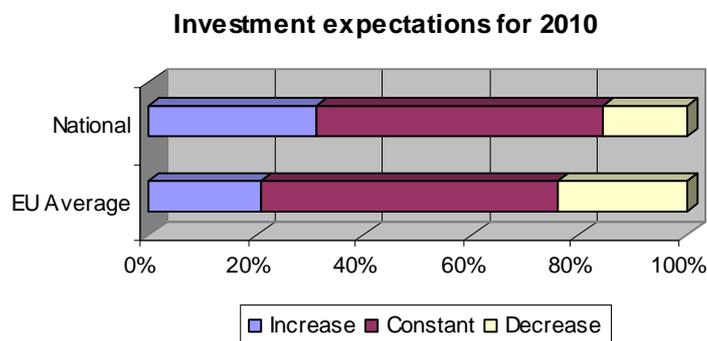

INVESTMENT

The balance for investment for 2009 has significantly decreased compared to that of 2008 (-6.3% vs. +17.5% respectively). More specifically, 21.9% of businesses increased their investments in 2009 (35.5% in 2008), 49.9% kept them constant, whereas 28.2% made a reduction in investment.

The total balance for 2010 is increased compared to that of 2009 and is +15.5% (+10.3% for last year).

The 2010 forecasts for investments differ according to the company size. More specifically, for small businesses the balance is at +14.6% (+1.4% in 2009), increases at +16% (+15.7% in 2009) for medium sized and further increases at +18.5% for big businesses.

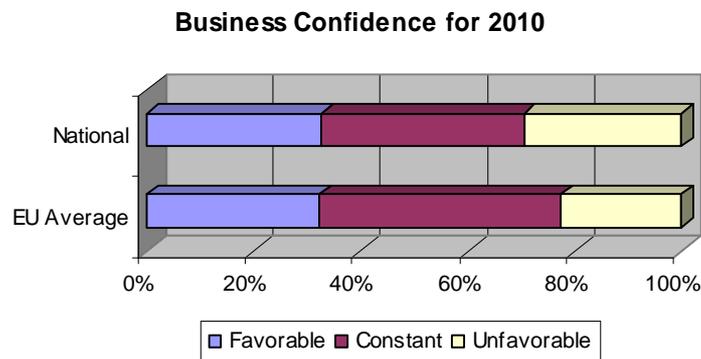

BUSINESS CONFIDENCE

More than 1 out of 2 businesses stated that the impact of general market conditions was negative on them in 2009. This percentage is greater than that of 2008 (-35.9%).

Companies appear to be more optimistic about 2010, since 32.6% (14.4% last year) state that the general market conditions will favorably influence their business. The total balance for 2010 is positive +3.1% (compared to -42.2% last year).

This optimism is evident across sectors, albeit more so in manufacturing.

METHODOLOGY

The Euro chambers Economic Survey 2010 was conducted by the Union of Hellenic Chambers in cooperation with the TNS ICAP SA for the Euro chambers. The interviews were conducted via telephone from 30/9/2009-7/10/2009.

The sample consisted of 400 companies belonging to the industrial and service sectors. The interviews were conducted with the Finance Directors of the companies during office hours. The sample structure was based on the activity and size of the company. With respect to the company's activity, and according to the guidelines of the Euro chambers, the companies belonged to the industrial and service sectors. Company size was determined by number of employees. Small companies were defined as those with 1-9 employees, medium-sized companies were those with 10-49 employees and large companies employed 50 or more persons.

Stratified sampling was used. The sample is representative of the universe of Greek companies as they appear in ICAP's database. The sample was weighted by sector and size of company so that results reflect the actual distribution in the universe.

All texts and information is provided by and under the responsibility of the national co-ordinators from the countries participating in the EES 2010

For further information please contact:

Mr. Vassilis Apostolopoulos

E-mail: vassapost@yahoo.gr

Eurochambres survey

SBA Action Plan: implementation at national level

The European Small Business Act (SBA) presented by the European Commission in June 2008 sets out 10 principles, which aim to improve significantly the business environment for SMEs.

The Competitiveness Council of December 2008 endorsed the SBA and, also in light of the particular concerns resulting from the economic and financial crisis, decided to focus the SBA implementation initially on three priority areas, namely:

- Improving SME access to finance
- A regulatory environment supportive of SMEs' needs
- Enhance market access for SMEs

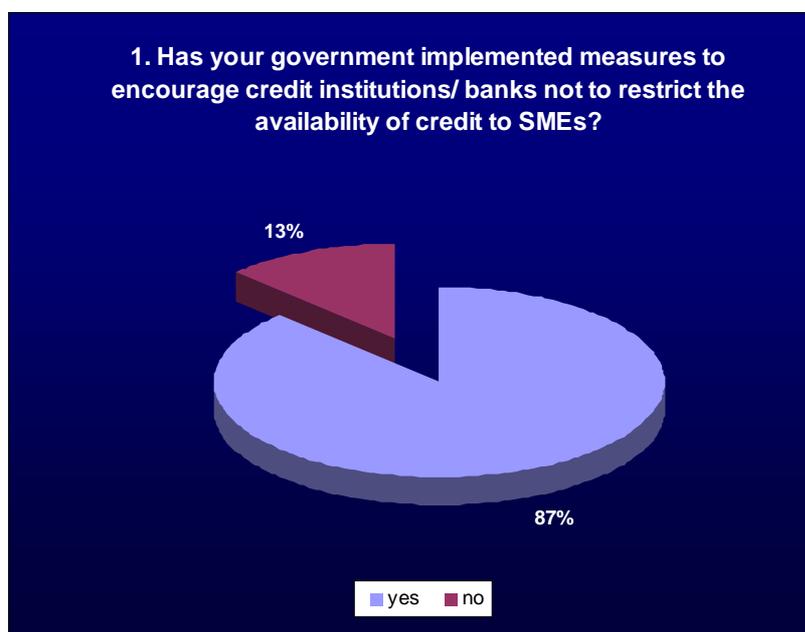
Each of these areas contains a number of principles for action (most of which are not legally binding) at European or/and at national level.

One year after the adoption on the SBA, EUROCHAMBRES has surveyed national Chambers on the implementation of these actions by Member States. Chambers have also been asked to evaluate the impact of those measures and, where possible, to provide best practices in the framework of the different actions.

The objectives of this exercise are two-fold: firstly to assess the degree to which Member States are fulfilling their commitments in relation to the SBA and, secondly, to persuade national policy makers to strive to improve the business environment in Europe, particularly for SMEs.

Priority 1 – Improving SME access to finance

A great majority of EU governments have implemented **measures to encourage credit institutions/banks not to restrict the availability of credit to SMEs** (graph below).

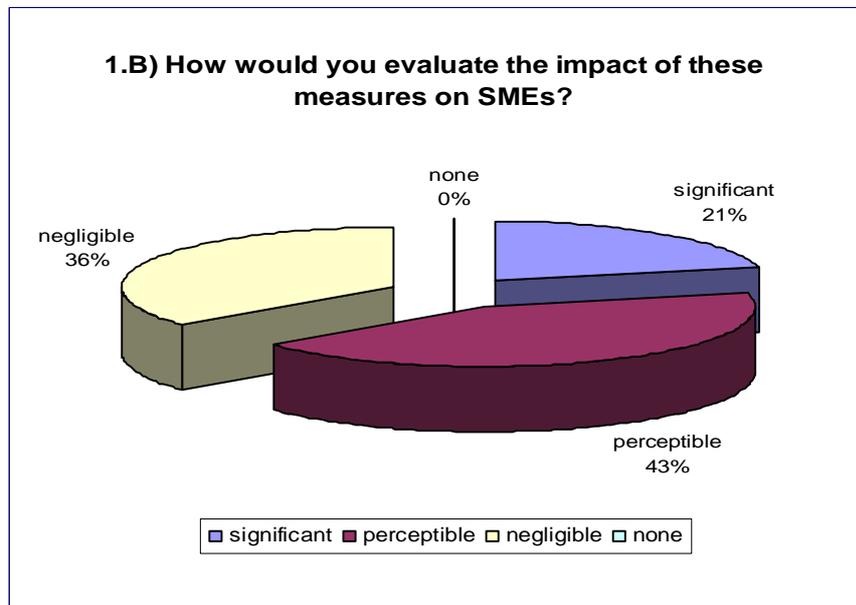

Examples of measures taken are:

- Rescue packages for banks
- Recapitalisation agreements dependent on banks' commitments to increase lending
- Creation of financial assets acquiring funds
- Venture capital programs
- Credit mediators
- Government bonds for financial institutions
- Loan/credit guarantees and export guarantees

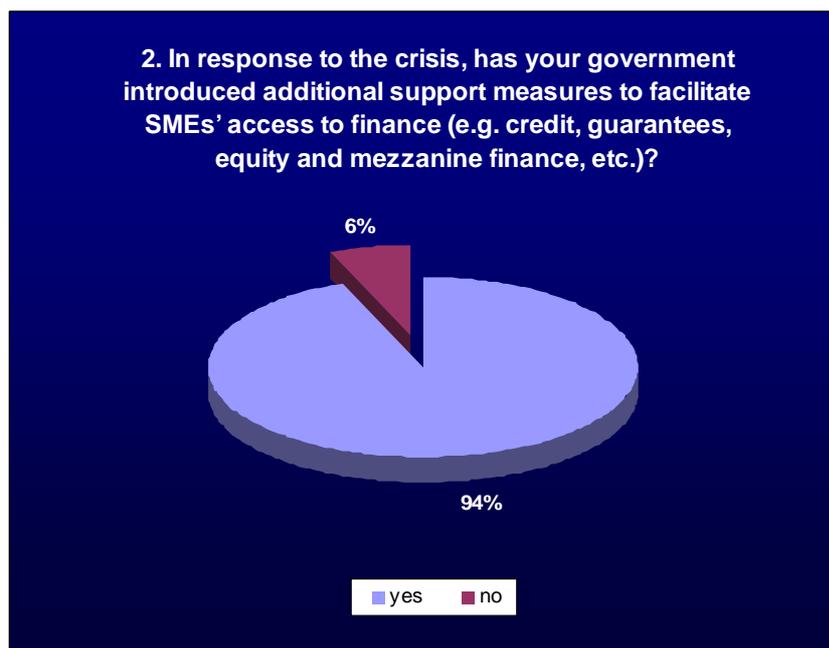
In a few countries, no measures at all have been taken to sustain the availability of credit.

Despite the implementation of measures in most member states, the impact on the real economy has been insufficient. Only 21% of national Chambers consider that the impact is significant, over a third of them take the view that it is negligible, and over 40% that it is just perceptible. **This shows that, while measures have been implemented in a majority of countries, their impact is not yet adequately felt by businesses on the ground.**

Moreover, in some countries, Chambers note that most SMEs have no information on the existence of support measures, while others stress that SMEs are reluctant to take advantage of them because of the burdensome nature of the related requirements and procedures.

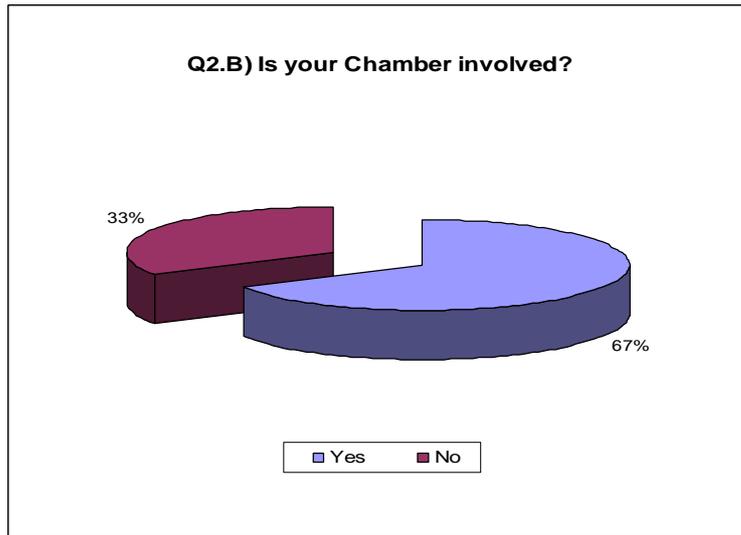
In nearly all EU countries, governments have introduced **additional support measures to facilitate SMEs' access to finance** (graph below).

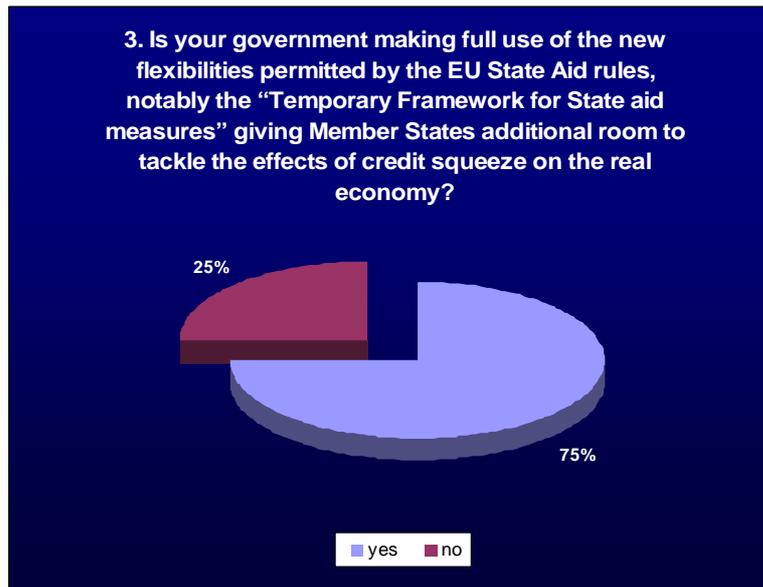
Examples of specific support measures taken are:

- mezzanine funds for SMEs and risk capital facilities for highly innovative companies
- credit insurance and guarantee schemes
- micro credit programmes
- creation of strategic investment funds and strengthening of public schemes to finance businesses
- export guarantees and insurance cooperation
- additional credit insurance provided by government
- microfinance

In two-thirds of EU countries, Chambers are involved in support measures schemes, either directly administering them, or bringing forward specific measures, such as guarantee funds etc.

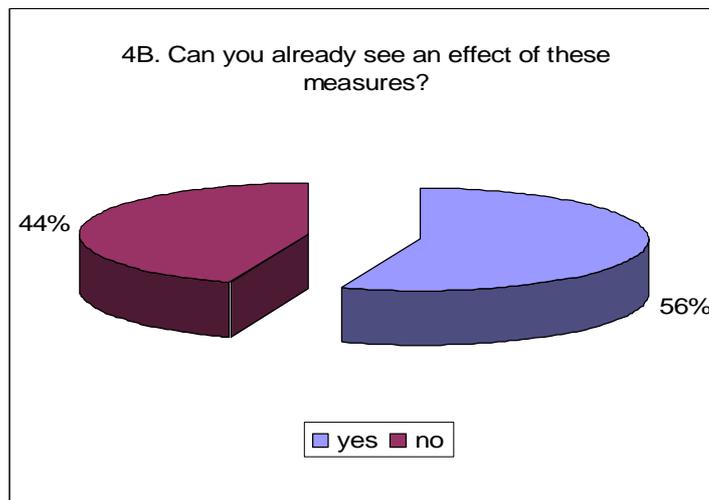
Three-quarters of EU governments have used the flexibility permitted by the temporary EU state aid rules. The most common application is the possibility to extend grants to up to €500.000.

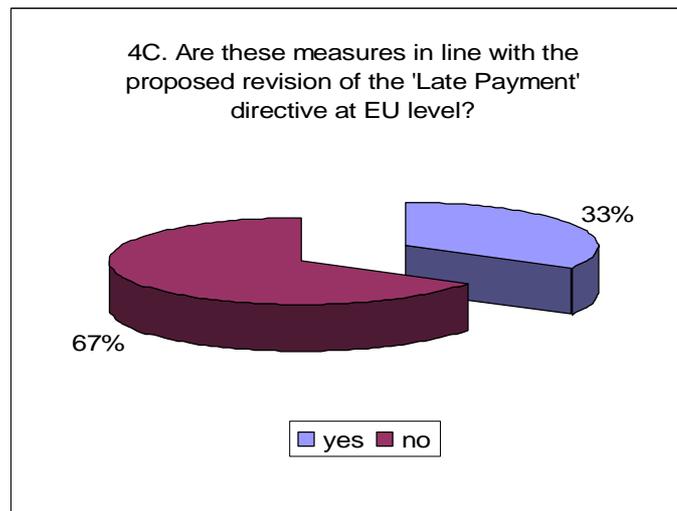
As for measures to tackle the issue of late payment in business to business (B2B) and in business to public administration (B2PA) relations, **a majority of EU governments have implemented some measures, whereas about 40% of them did not** (graph below). In some countries, special websites have been created, where businesses can condemn specific examples of late payments by public administrations. In other countries, payment time limits have been shortened and measures against late payment considerably strengthened.

When asked to evaluate the effect of the measures taken, nearly 45% of Chambers say that the effect of those measures is yet to be felt (graph below).

It also appears that **the measures taken in a majority of countries are not in line with the currently proposed revision of the Late Payment Directive at EU level**. It is clear that there is not only a heterogeneous picture in the EU with regard to payment times, but also with regard to ways in which the late payment issue is tackled.

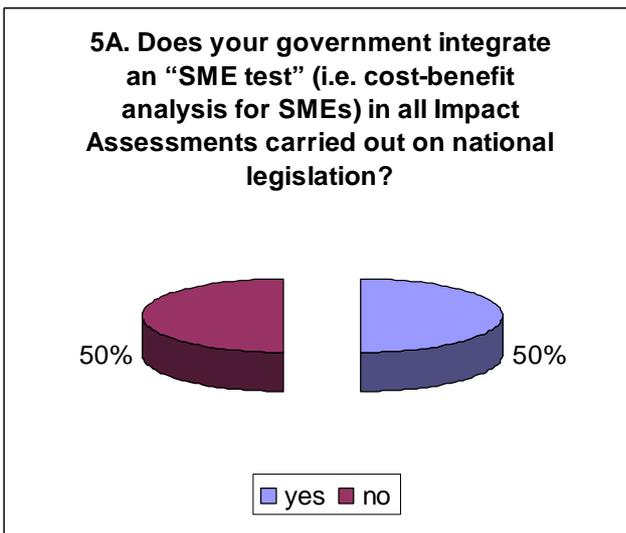
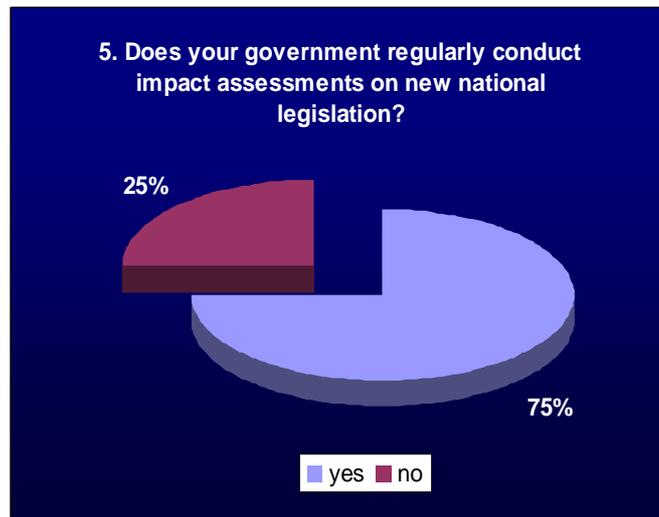

EUROCHAMBRES recommendations

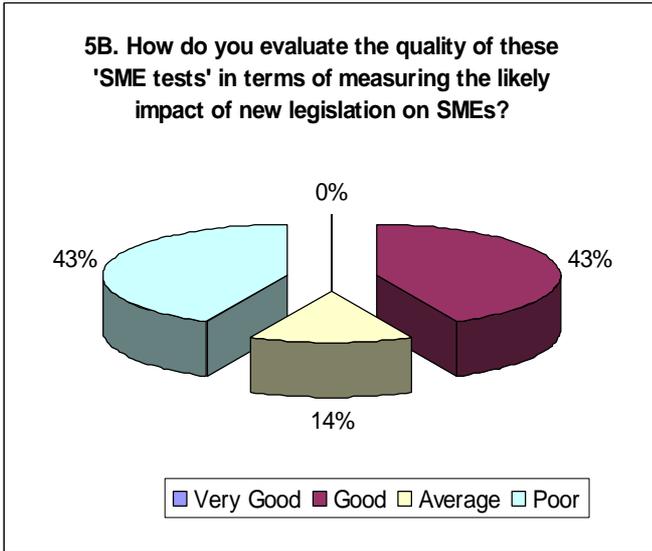
1. *There is a need to fill the existing gap between the availability of measures to encourage credit institutions not to restrict the availability of credit and the real tangible effect of these measures on SMEs. Member states should closely monitor the implementation of the above-mentioned measures, ensuring that banks make use of them to the benefit of the real economy and that SMEs access freely preferential channels to credit. In this respect, governments could make available further risk-sharing guarantees (with EIF and EIB) and act decisively to stimulate innovative businesses, for example by implementing temporary tax reductions for highly innovative companies.*
2. *The issue of late payments has not yet been properly addressed in the majority of member states. This needs to be done as soon as possible in order to improve the liquidity of SMEs. An increased availability of credit can only be beneficial if, on the other side, SMEs can enjoy improved cash-flow dynamics.*

Priority 2 – A regulatory environment supportive of SMEs’ needs

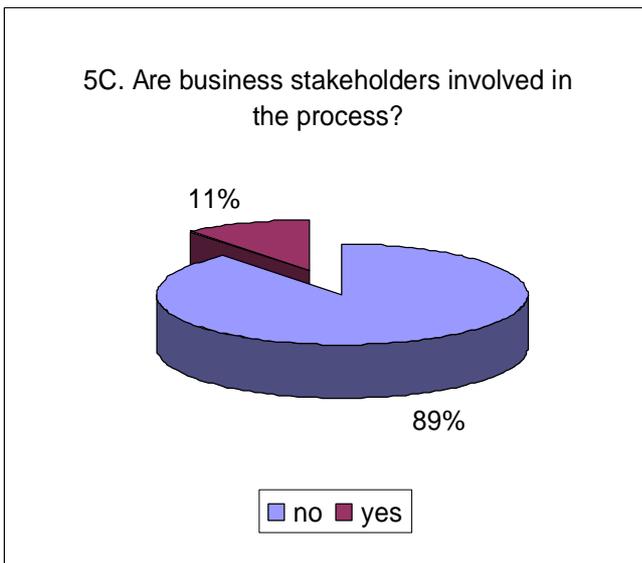
With regard to evaluating the impact of new legislation through the regular conduct of impact assessments (IAs), three-quarters of EU member states regularly conduct IAs on new national legislation (graph below). In a number of member states the legal obligation for the state to conduct IAs on all new legislation has been very recently introduced.

However, **only half of the impact assessment systems at national level actually include an ‘SME test’** (cost-benefit analysis for SMEs). A number of member states’ IAs include the cost and benefit analysis for businesses, but not specifically for SMEs.

As for **the quality of the 'SME tests'** in those countries in which they are integrated in the impact assessment system, over 40% of Chambers say that their quality is poor, about 15% that is average and over 40% that is good. This implies that one in five national Chambers in the EU are satisfied with the application of SME tests at national level.

In about 90% of those EU countries in which impact assessments are regularly conducted, stakeholders are not involved in the process.

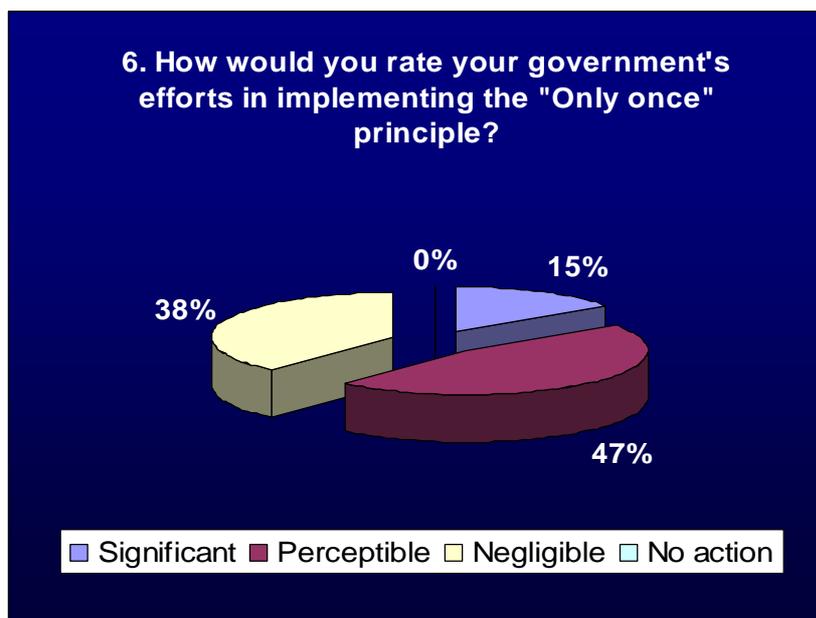
Only 15% of EU Chambers believe that their government's efforts have been significant in relation to **the implementation of the 'only once' principle**, i.e. stopping public administrations from asking SMEs for information that is already available. In about 40% of EU countries, the efforts are seen as negligible, while in about 50%, they are perceptible.

In order to implement the 'only once' principle at national level, some of the most common actions taken have been:

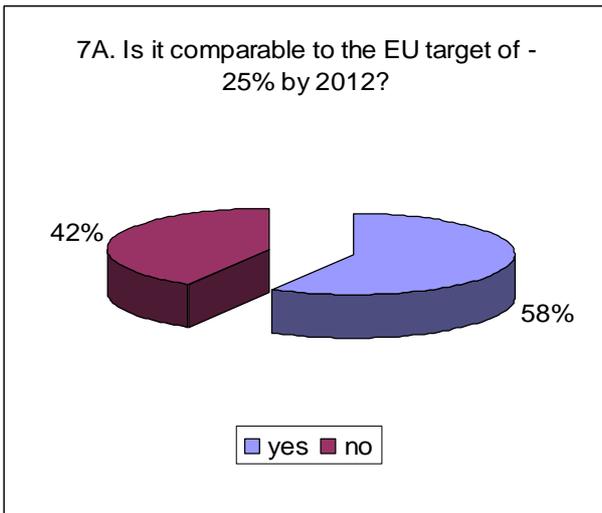
- ensure more coordination between databases
- set up single contact points
- increase exchange of information between different authorities

In some countries, Chambers have themselves created a database for the gathering of relevant information, which can help reduce considerably the burden on companies.

The application of the 'only once' principle is a key issue for businesses, particularly SMEs, as it increases greatly their administrative burden, and particularly their 'irritation burden'.

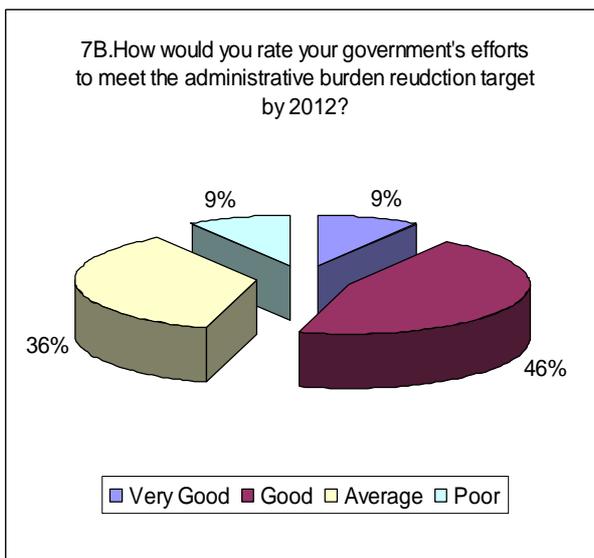
With regard to the implementation at national level of better regulation principles in line with the EU Action Plan for Reducing Administrative Burdens in the EU, basically all member states have set a **burden reduction target**.

In over 40% of those member states, the burden reduction target which has been set is not comparable or in line with the EU target of -25% by 2012.

the most common concrete measures put in place by governments to achieve the reduction target are:

- adoption of the Standard Cost Model
- abolition of reporting requirements
- modernisation of services and reorganisation of the public administration
- electronic reporting

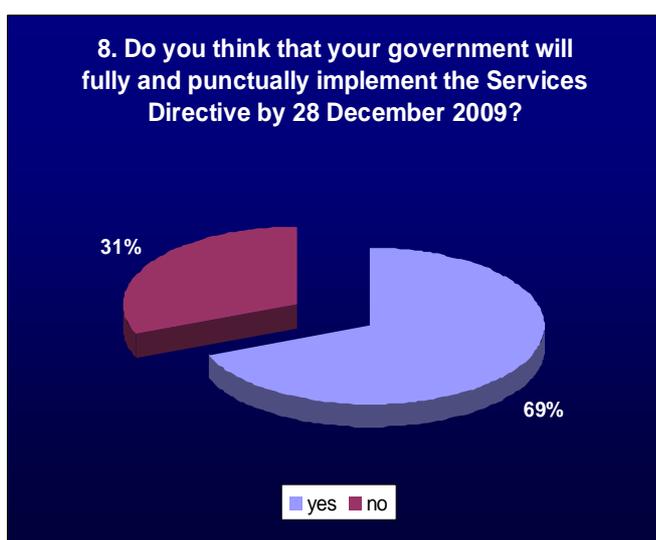
Over 45% of national Chambers rate their national government's efforts to meet the 2012 administrative burden reduction target as good, whereas over 35% rate them as average.

EUROCHAMBRES recommendations

1. *The ‘SME Test’ specifically, not only general cost-benefit analysis for businesses, should be fully integrated in national impact assessment systems in all EU countries.*
2. *The involvement of stakeholders at national level in the framework of the national impact assessment systems should be greatly enhanced across the EU.*
3. *The ‘only once’ principle should be progressively and swiftly applied by public administrations in all member states, as it is one of the ‘irritation burdens’ most felt by businesses, particularly SMEs. National databases should be coordinated more effectively and the degree of electronic interoperability and accessibility greatly increased.*
4. *Almost all EU countries have identified targets for administrative burden reduction and have started to implement better regulation measures, but the picture remains very mixed. In order to achieve concrete results for businesses, national administrative burden reduction targets should be implemented strictly by 2012. .*

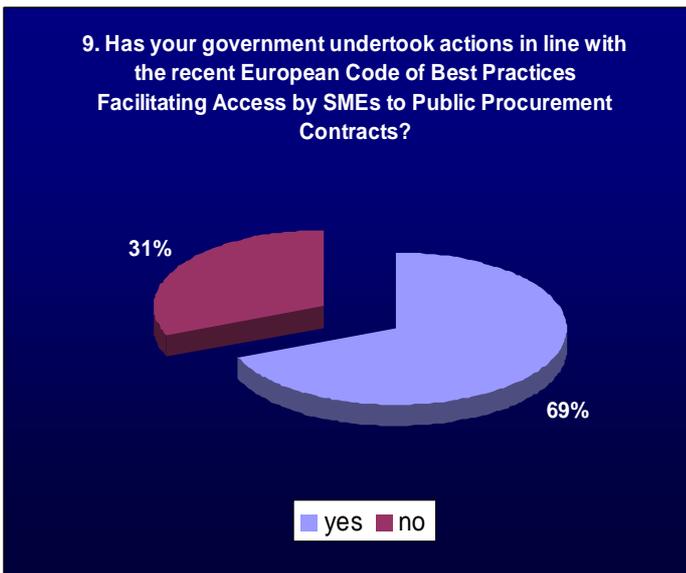
Priority 3 – Enhance market access for SMEs

A third of EU Chambers say that the Services Directive will not be fully implemented in their country by 28 December 2009.

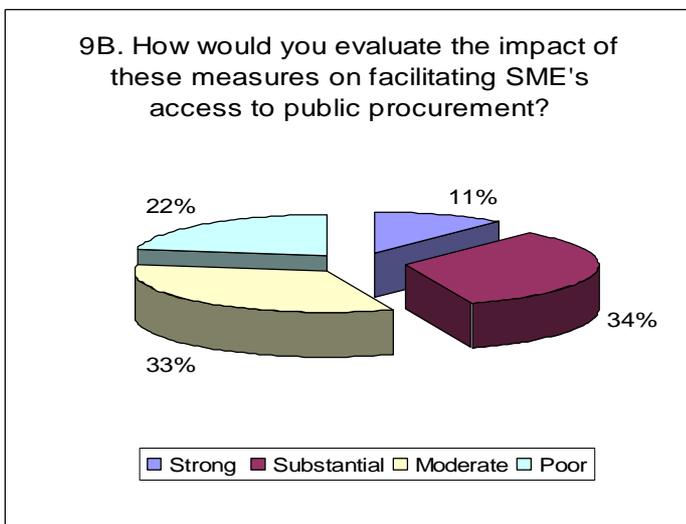
While a majority of countries think that the directive will be legally implemented by 28 December, **most of them believe that various operational aspects will not be up and running until mid-2010 at the earliest.**

About 70% of EU governments have undertaken actions to facilitate access by SMEs to public procurement contracts, in line with the European Code of Best Practices.

Common actions taken are:

- enhance transparency and visibility of public contracts
- increase the availability of business support schemes
- simplification of public procurement systems via e-procurement
- reserve a percentage of public procurement for innovative SMEs
- avoid asking disproportionate financial requirements from SMEs
- public procurement technical guides
- develop the possibility of subcontracting

With regard to the impact of those measures on facilitating SMEs' access to public procurement, this seems to be either 'moderate' or 'substantial' in a majority of member states. However, in over a fifth of them, Chambers define their impact as 'poor'.

EUROCHAMBRES recommendations

1. *Member states should ensure the full, rapid and business-friendly operational implementation of the Services Directive as soon as possible.*
2. *Next year, the European Commission should make the 'mutual evaluation' process a real 'best practices exercise' and should also continue producing transparent reports (such as the one presented for the Competitiveness Council last September) which at least 'name and fame' member states on the basis of their implementation performance.*
3. *Member states should continue their efforts to facilitate SMEs' access to public procurement. The impact of measures already taken measures in a number of countries is unsatisfactory.*
4. *Member states should deploy more efforts in creating e-procurement systems, with the aim of rendering the public procurement systems more SME-friendly.*
5. *Member states gathering at the Competitiveness Council meeting in December 2009 should reach an agreement on the European Private Company Statute to stimulate SMEs' cross-border activities.*